

Библиотека “Искра” – минало и настояще
Мария Грошкова

Ключов проблем, определящ бъдещето на съвременните библиотеки, е развитието им като информационни центрове. Необходимостта от нов модел, който да замени традиционната библиотека, се определя от редица фактори, свързани с информатизацията на обществото и мястото, което трябва да заемат библиотеките в тази среда. Днес те са поставени пред дилемата да оцеляват и същевременно да търсят нови дейности, в съответствие с променящото се информационно общество и водещите тенденции в библиотечната сфера.

Съвременната публична библиотека има нови задачи. Сред тях най-ярко се отразяват тези свързани с :

- ролята на библиотеката като място за социален живот
- внедряването и използването на новите информационни технологии
- превръщането ѝ в център за обучение на потребителите за работа с информационните технологии
- нарастване значението ѝ като средище за информация и др.

Това налага публичната библиотека да променя своя модел на действие. За да се справи успешно с новите предизвикателства и задължения тя трябва да осъзнае реалностите. Библиотеката има силна конкуренция. Информационното пространство е наситено с нови субекти на информация.

Изоставането на българските библиотеки в областта на внедряването и автоматизацията наложиха търсенето на ефективно решение, което да спомогне за неговото постепенно преодоляване.

Така се роди проекта за “Изграждане и развитие на национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа”.

По-малките общообразователни библиотеки в зависимост от своите технически възможности ще могат да се включат на определен етап в мрежата и да ползват нейните ресурси. От своя страна те могат да предложат в мрежата следната информация:

- краеведска
- за ценни и редки издания

Изграждането на автоматизирани библиотечни системи изисква сериозно финансиране. Освен първоначалните средства за техниката, програмното осигуряване и квалификацията на кадрите са необходими средства и за текущо поддържане. Държавата не е декларирала политика в тази сфера. Библиотеките са с крайно ограничени бюджети и не могат да осигурят средства за изграждането на автоматизираните системи. Наред с това трябва да се комплектуват и библиотечните фондове, така че се получава сложна ситуация в дейността на по-малките библиотеки и може би това е причината някои библиотеки да се решат да

направят решителната крачка.

Независимо от сериозните финансови затруднения Общинска библиотека “Искра”-гр.Казанлък постигна известен напредък в използването на новите информационни технологии,което се осъществи и благодарение на ентузиазма и проявения професионализъм от страна на библиотечния колектив.

Началото на автоматизацията в библиотеката беше поставено през лятото на 1996г.със защитата на проект пред Фондация “Отворено общество”, в резултат на което получихме дарение компютър IBM и принтер Panasonic. Всички библиотечни специалисти преценихме, че автоматизирането на библиотечните процеси не е лукс и някаква прищявка, а необходимост.

Програмният продукт закупихме от Народна библиотека “Св.Св.Кирил и Методий”, а именно модулите :Електронен каталог на книгите(регистриране на книги и периодични издания) и Книга за движение на библиотечния фонд.Работеше се под операционна системаDOS.Така беше автоматизирана основната дейност в отдел “Комплектуване.Обработка.Каталози”. До този момент в базата данни на Електронния каталог на книгите има 9000 записа. Модул “Машинен каталог” съдържа пълно описание на всяка библиотечна единица, постъпила във фонда на библиотеката от месец юни 1996 до този момент. Възможностите за информационно търсене в Електронен каталог книги на практика са неограничени.Почти ежедневно се налага търсене по речника с термините. Търсенето се извършва по различни признаци – автор, заглавие, сигнатура, инв.номер, предметни рубрики и др и е голямо улеснение в ежедневната работа на работещите.По този начин се избягват грешки в комплектуването(т.е. дублиране на библиотечни документи), бързо се отговаря на читателски запитвания и се правят различни справки. От базата данни се отпечатват каталожни картички, необходими за различните видове каталози.Разпечатват се и основните видове библиотечни документи – Книга за движение на библиотечния фонд и инвентарна книга.

Следващата цел беше автоматизацията на отдел “Краезнание”. Със собствени приходи беше закупена техника в края на месец декември 2001г.Беше закупен модул “Краезнание” на DOS. За една година се описаха 2270 статии от местния периодичен печат. Дейността продължи и през 2002г и за цяла година базата данни “Краезнание” нарастна на 5137 записа. През второто полугодие от DOS се премина на WINDOWS, като се разкри и второ автоматизирано работно място. По същото време с дарение компютър от община Казанлък беше разкрито и второ работно място в отдел “Комплектуване.Обработка.Каталози.” Там също се премина от DOS на WINDOWS, но само за модулта Електронен каталог книги. В момента базата данни в отдел “Комплектуване.Обработка.Каталози.” наброява 8700 записа.

С преминаването от DOS на WINDOWS в отдел “Краезнание” и се наруши рутината , с която се работеше в отдела, но беше дадена възможност за ново информационно търсене и принтиране на каталожните картички по нов начин.

Тук голям проблем е липсата на специалисти, които да се занимават само с дейност “Краезнание”. Въвеждането на информация в базата данни става при свободно време, отделено от обслужването на читателите в Читалня и справочно-библиографската дейност.

Четири компютъра бяха свързани в локална мрежа. Това даде възможност отдел "Читалня" да има постоянна връзка с "Електронния каталог книги", имайки възможност да се правят различни справки.

Следващата решителна стъпка беше организацията на двете работни места в отдел "Заемна за възрастни". Закупихме два компютъра със собствени приходи. Автоматизацията в отдела премина на два етапа. През първия беше извършена регистрация на читателите т.е. въведе се читателската картотека, а през втория се премина на автоматизирано обслужване на читателите и текуща регистрация на новите читатели. Първият етап започна през месец май 2002г. със закупуването на модула "Работа с читателите" и беше извършено обучението на кадрите със същия.

За периода май-септември 2002г. ретроспективно бяха регистрирани старите и текущо новите читатели. Започна подмяната на старите читателски карти с нови – ламинирани със съответния бар-код. В началото на 2003г. се подмениха читателските карти в отделите "Читалня" и "Изкуство".

До този момент в базата данни има регистрирани 3380 читатели.

Със закупуването на модула "Обслужване на читателите" се започна с автоматизираното заемане на библиотечни документи.

През месец юни 2002г. бяха закупени и бар-кодове, както за читателски карти така и за новонабавените книги, с което се улесни работата по обслужване на читателите.

Свързването на двете работни места в локална мрежа и връзката с електронния каталог на книгите даде възможност да се извършват непрекъснати информационни търсения и справки. Това е в интерес на читателите-като бързо и лесно им се дава нужната информация.

Колективът на библиотеката е зареден с амбицията да бъде извършена докрай автоматизацията на всички библиотечни дейности. Предстои автоматизация и на процесите в отделите "Изкуство" и "Детски". Наскоро бе закупена необходимата техника – два компютъри и два принтера. След свързването им в локална мрежа и организация на двете работни места ще приключи автоматизацията на основните библиотечни дейности. Там ще бъдат закупени модулите "Работа с читатели" и "Аналитично описание на статиите" в отдел "Изкуство".

През изминалата година целия библиотечен колектив участва в курсове за обучение към Център за продължаващо образование на библиотекари, създаден от Съюза на библиотечните и информационни работници и Катедра " Библиотекознание, научна информация и културна политика" на Софийски университет "Св.Климент Охридски". В град Казанлък бяха организирани два курса с лектори

Юлия Тафраджийска и Венета Даскалова .

- Текстобработващи системи. Работа с Winword
- Придобиване на умения за работа с Excel

Курсовете се оказаха много полезни за по-нататъшната работа на библиотечните

специалисти.

По въпроса за автоматизацията в общинска библиотека "Искра" има още какво да се напише и разкаже, но смятам, че в материала бяха набелязани основните моменти на стореното до този момент.

Постигнатото ни радва, но в същото време ни и задължава да навлизаме все повече в дълбоките дебери на автоматизацията, която дава големи възможности за информационното обслужване на читателите, улеснявайки работата на библиотекаря.

Предстои още много работа : по ретроконверсията на библиотечните каталози, по включването на библиотеката към Интернет, по създаването на работни места за читателите и т.н.

Решаването на всички тези проблеми ще доведе до издигане нивото на библиотечната работа, а от тук и издигане престижа на библиотечната професия, която не се ползва с нужното уважение от обществото. Това ще доведе до по-лесното интегриране на библиотеките към ценностите и изискванията на европейската система, към която сме се устремили.

Искам да изкажа голямата си благодарност към фирма "Софтлиб"-гр.София, която през всичките тези години направи всичко възможно автоматизацията в библиотека "Искра" да бъде на това високо ниво. Неоценима е тяхната високопрофесионална помощ. В началото се налагаше да се правят много чести консултации по телефона или на място и проблемите винаги се решаваха на ниво. Надявам се, че и занапред ще продължаваме съвместната си ползотворна работа. Много усилия положиха г-жа Войникова, г-жа Бажлекова, г-жа Даскалова и г-жа Тафраджийска, на които искрено благодарим.